

DE VLAAMSE MINISTER VAN ONDERWIJS, JUSTITIE EN WERK

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - voorontwerp besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 juni 2009 houdende de organisatie van de arbeidsbemiddeling en de beroepsopleiding, wat betreft de vergoedingen voor cursisten in het kader van competentieontwikkeling
 - Principiële goedkeuring

Samenvatting

Dit voorontwerp van besluit wijzigt het VDAB-besluit van 5 juni 2009 wat betreft de vergoedingen voor cursisten in het kader van competentieontwikkeling. Het huidige beleid voor de terugbetaling van kosten voor cursisten is complex, fraudegevoelig, administratief zeer zwaar én neemt de drempels voor cursisten onvoldoende weg. De middelen worden met deze hervorming doelmatiger ingezet, rekening houdend met bestaande vergoedingen of voordelen en met het oog voor administratieve eenvoud.

1 SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie
Beleidsveld: werk.

Het Vlaams Regeerakkoord vermeldt op blz 107, luik Begroting

"... We hebben en houden vanaf 2027 een begroting in evenwicht. We maken verstandige keuzes en zetten onze middelen in daar waar die meest nodig zijn."

"We willen een performante overheid die zich focust op haar kerntaken. We moeten voor ogen houden wat de Vlaming écht nodig heeft van de overheid. Voor cruciale maatschappelijke noden maken we waar mogelijk meer mensen en middelen vrij. Daarbuiten gaan we na of we bepaalde activiteiten afbouwen of stopzetten."

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

- De Inspectie van Financiën heeft positief advies gegeven op 13 mei 2026.
- De minister bevoegd voor het budgettaire beleid werd gevraagd zijn akkoord te geven op 13 mei 2026.
- Op 22 mei 2026 werd het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr. 2026/184 verleend.
- Het begrotingsakkoord werd verleend op 2 juni 2026. Eén van de punten opgenomen in het BA-advies was volgende:
bij BA28 wordt gerapporteerd over de budgettaire impact van dit BVR en wordt de minderuitgave voor VDAB structureel in mindering gebracht op de dotatie aan VDAB.

Deze voorwaarde kan niet worden gevolgd. Het voorliggende ontwerpbesluit geeft uitvoering aan de reeds opgelegde besparingsoefening van VDAB. De budgettaire impact die voortvloeit uit dit besluit maakt integraal deel uit van deze besparingsoefening. Bijgevolg kan de hieruit resulterende minderuitgave niet bijkomend en structureel in mindering worden gebracht op de dotatie aan VDAB, aangezien dit zou neerkomen op een dubbele verrekening van dezelfde besparing.

Volgend uit de opmerking van de inspecteur van financiën zal een decretale basis voorzien worden die in werking zal zijn op het moment dat dit voorontwerp van besluit in werking treedt. De decretale basis wordt via het Programmadecreet bij de begroting 2027 opgenomen in het decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap "Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding" (VDAB-decreet).

2 INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Werkzoekenden die in het kader van hun traject naar werk een door VDAB erkende (beroeps)opleiding, stage of studie volgen, kunnen rekenen op verschillende terugbetalingen en vergoedingen van VDAB. Deze financiële tussenkomst heeft als doel de deelname aan opleidingen haalbaar te maken en financiële drempels die de activering van werkzoekenden kunnen belemmeren, te beperken.

De huidige regeling voorziet in een vergoeding of terugbetaling voor onderwijs, verplaatsing en kinderopvang.

- VDAB betaalt het inschrijvingsgeld voor de opleiding op studie. Hierdoor is het volgen van de opleiding of studie gratis voor de werkzoekende.
- VDAB betaalt de studiekosten.
- VDAB betaalt de verplaatsing terug.
- VDAB betaalt de kinderopvang terug.

Onderstaande principes worden gehanteerd in de hervorming van cursistenvergoedingen:

1. We streven naar maximale administratieve eenvoud.
2. We verlaten het principe van kosteloosheid en streven naar het maximaal verlagen van belemmerende drempels voor deelname aan competentieontwikkeling.
3. We houden rekening met reeds andere drempelverlagende ondersteuning waar de klant beroep op kan doen en vermijden dubbelfinanciering (in kader van mobiliteit, kinderopvang, kosten,...).

4. We differentiëren de incentives in functie van bepaalde klantengroepen en/of richting bepaalde knelpunten waar nodig en mogelijk.

Op 5 november 2025 heeft de Raad van Bestuur van VDAB kennis genomen van deze principes en heeft zij geen fundamentele bezwaren geformuleerd zoals opgenomen in het verslag.

Met dit besluit wordt de tussenkomst in vervoerskosten en kosten voor kinderopvang door VDAB aangepast. Uit een adviesrapport van de interne audit van VDAB van 8 september 2025 blijkt dat de huidige werkwijze zorgt voor een grote complexiteit, administratieve last en weinig transparantie. De huidige werkwijze leidt tot een sterke verscheidenheid in uitbetaalde vergoedingen en leidt regelmatig tot overcompensatie. De interne audit concludeert dat er, ondanks de vele inspanningen, weinig zekerheid is over de correctheid van de vergoedingen en de huidige werkwijze zeer fraudegevoelig is.

We hervormen daarom het beleid wat betreft de terugbetaling van kosten voor vervoer en kinderopvang met het oog op een optimalisering van de dienstverlening en de realisatie van een maximale eenvoud binnen een krappe budgettaire context. Daarbij wordt het accent gelegd op administratieve vereenvoudiging en gelijke behandeling van alle cursisten.

Verplaatsingsvergoedingen

Verplaatsingen houden voor sommige veelal kwetsbare cursisten een financiële drempel in. Het terugbetalen van vervoerskosten neemt voor velen deze drempel niet weg, omdat ze niet in staat zijn de verplaatsingskosten voor te schieten.

De huidige werkwijze rond de terugbetaling van de vervoerskosten is zeer complex, arbeidsintensief en fraudegevoelig. Zo is er weinig zekerheid over de correctheid van de terugbetaling en kunnen de opgegeven verplaatsingen onvoldoende gecontroleerd worden.

Ook is er dubbele compensatie voor verschillende cursisten vanwege de studietoelage in het hoger onderwijs, die geacht wordt ook vervoerskosten te dekken.

Andere voorbeelden van dubbele compensatie zien we bij werkzoekenden die een handicap hebben, personen met een leefloon, asielzoekers of vluchtelingen die recht hebben op een gratis of voordelig abonnement bij De Lijn (54 euro per jaar). VDAB heeft geen zicht op de tussenkomsten die er al zijn, en betaalt de volledige verplaatsingsvergoeding.

Naast voorbeelden van dubbele compensatie zien we ook andere problemen in de huidige werkwijze.

- Voor het berekenen van een verplaatsingsvergoeding, houdt VDAB rekening met het verblijfsadres. In het adviesrapport van de interne audit wijzen medewerkers er op dat dit zeer fraudegevoelig is, omdat cursisten een andere verblijfplaats kunnen opgeven zodat het vergoedingssysteem hen meer opbrengt.
- Cursisten geven geregeld andere verplaatsingen in dan naar de opleidingslocatie. Dit is toegelaten wanneer dit in het kader is van de opleiding, maar VDAB kan dit niet controleren. Ook dit is zeer fraudegevoelig volgens medewerkers en het rapport van de interne audit.
- Ook parkeertickets en boetes worden door de cursisten ingegeven en terugbetaald.
- Het complexe systeem zorgt voor veel vrijheid in het toekennen van de vergoedingen, waardoor er bewust meer vergoed wordt aan de cursist dan zou mogen.
- De cursist is ook vrij om het vervoersmiddel te kiezen zonder rekening te houden met duurzaamheid in het mobiliteitsgedrag.

De huidige werkwijze is dus complex, arbeidsintensief, fraudegevoelig en zorgt er niet voor dat de financiële drempel wordt weggenomen. In 2025 betaalde VDAB ongeveer 9 miljoen euro aan verplaatsingsvergoedingen voor werkzoekenden in het kader van een competentieontwikkeling. Een analyse van de verplaatsingsvergoedingen toont aan dat de gemiddelde maandelijkse

verplaatsingskost 45,8 euro bedraagt en de mediaan maandelijkse verplaatsingskost 29,0 euro. Er zijn klanten met extreem hoge verplaatsingsvergoedingen van meer dan 800 euro per maand. Daarnaast kunnen er zich in de praktijk ook onregelmatigheden voordoen, zoals het opgeven van een vals verblijfsadres of het indienen van kosten die geen verband houden met de opleiding. De controle mogelijkheden van VDAB zijn hierop beperkt.

Tabel 1: Percentage klanten* die een gemiddeld bedrag per maand ontvangen

Gemiddeld bedrag per klant per maand	Percentage klanten
=< 20 euro	38,7%
=< 30 euro	51,0%
=< 40 euro	60,2%
=< 50 euro	67,6%
=< 60 euro	73,7%
=< 70 euro	78,7%

Bron: dienst monitoring VDAB

*Enkel klanten die in 2025 een kilometervergoeding, uitzonderlijke verplaatsingsvergoeding of vervoersabonnement (exclusief abonnement De Lijn) ontvingen zijn opgenomen in deze tabel.

Met deze besluitwijziging wordt de verplaatsingsvergoeding hervormd naar een **maandelijks forfaitair bedrag voor de cursist van 40 euro**, ongeacht het vervoersmiddel. Dit wil zeggen dat ruim 60% van de cursisten hun verplaatsing ruimschoots vergoed zal zien tegenover het huidige systeem. Voor de andere cursisten wordt de financiële drempel sterk verlaagd en zij worden aangemoedigd om het meest voordelige vervoersmiddel te gebruiken. Ook voor de groep van cursisten die een abonnement van De Lijn kreeg via VDAB is de forfait voldoende toereikend gegeven de geldende tarieven van De Lijn en de bijkomende voordeeltarieven (verhoogde tegemoetkoming, gemeentekorting, jongerenkorting, ...) waar de meerderheid van de werkzoekenden recht op heeft.

Een forfaitair bedrag is transparant, eenvoudig en houdt een gelijke behandeling in voor alle cursisten. Bovendien laat een maandelijks forfait ook toe om bij aanvang van de maand uitbetaald te worden. Zo ondervindt de cursist geen financiële drempel om bepaalde kosten te prefinancieren, iets wat vandaag vaak door cursisten als een reële drempel wordt aangegeven. Voor kortere modules zullen de nodige modaliteiten voorzien worden.

Kosten voor kinderopvang

Op dit moment voorziet VDAB in de terugbetaling van effectieve uitgaven voor kinderopvang voor alle niet-schoolgaande kinderen en voor alle schoolgaande kinderen tot het einde van het basisonderwijs. Het moet gaan om erkende opvang en uitgaven dienen verantwoord te worden door de cursist met betalingsbewijzen. Er wordt enkel betaald voor de opvang zelf, niet voor bijkomende verzorgingskosten, uitgezonderd maaltijden voor niet-schoolgaande kinderen. Gedetailleerde facturen worden manueel nagekeken. De drempel rond kinderopvang lijkt zicht vooral te stellen in het niet vinden van kinderopvang, eerder dan in het betalen van kinderopvang. In vrijwel alle gevallen heeft (en betaalt) de VDAB-cursist al kinderopvang voor de opleiding.

In 2025 heeft VDAB ruim 2.4 mio vergoed aan kinderopvang voor niet-schoolgaande kinderen en buitenschoolse opvang. Slechts 13% van de VDAB-cursisten maakt gebruik van de kinderopvangvergoeding. Er wordt slecht door 1% van de VDAB-cursisten gebruik gemaakt van de opvangvergoeding voor schoolgaande kinderen. Gemiddeld wordt er 127,21 euro per maand aan

kinderopvang terugbetaald, met mediaan 85 euro, en wordt er in sommige gevallen meer dan 7.000 euro per jaar terugbetaald aan kinderopvang. Daarbovenop stelt het adviesrapport van de interne audit van VDAB dat de grootste betaalvolumes gaan naar duurdere facturen van cursisten met een relatief hoger inkomen.

Tabel 2: overzicht scenario's en het percentage klanten waarvoor de kosten gedekt zijn

Maximaal bedrag per maand/klant	Percentage klanten waarvoor de kosten gedekt zijn
130 euro	65%
170 euro	74%
200 euro	79%
240 euro	85%
300 euro	90%
376 euro	95%

bron: dienst monitoring VDAB

Vandaag bestaan er reeds verschillende maatregelen om de kosten voor kinderopvang te verlagen, rekening houdend met het gezinsinkomen, waardoor financieel kwetsbare werkzoekenden al maximaal ondersteund worden. Daarnaast stelt het rapport van de interne audit ook systematisch overfinanciering vast omdat kosten voor kinderopvang fiscaal aftrekbaar zijn en er nog een bijkomende terugbetaling kan zijn van de ziekenfondsen.

Daarom wordt de vergoeding voor kinderopvang voor niet-schoolgaande kinderen tot 3 jaar voortaan **beperkt tot een maximum van 240 euro per maand**. Omdat de inkomensgerelateerde tarifiering in de opvang de financiële drempel voor de meest kwetsbaren reeds wegneemt, wordt deze doelgroep binnen dit voorstel volledig vergoed en worden de middelen doelmatig ingezet. Voor de buitenschoolse opvang van schoolgaande kinderen wordt geen vergoeding meer voorzien. Een maandbedrag zorgt voor een administratieve vereenvoudiging omdat ofwel het bedrag op de factuur wordt betaald ofwel het maximumbedrag.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELN

Artikel 1 Dit artikel bepaalt voor welke vormen van competentieontwikkelingen vergoedingen kunnen worden betaald, het maximale bedrag van de vergoedingen, voor welke kinderen en welke kinderopvangvoorzieningen de kosten voor kinderopvang worden terugbetaald.

Artikel 2 regelt de inwerkingtreding van het besluit.

Artikel 3 bepaalt welke minister bevoegd is voor de uitvoering van het besluit.

3 BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De hervorming van het vergoedingsbeleid leidt tot een besparing zowel voor de verplaatsingsvergoedingen als voor de vergoedingen voor kinderopvang. Deze worden als volgt geschat:

a) verplaatsingsvergoedingen

Voor de budgettaire impact baseren we ons op de uitgaven voor 2025.

Voor de opleidingen die in 2025 gevolgd werden, betaalde VDAB in totaal voor 8.971.047,40 euro uit aan verplaatsingsvergoedingen. Op basis van de nieuwe vergoedingswijze (40 euro voor een volledige maand van opleiding of stage) zou VDAB in 2025 7.556.960 euro uitbetaald hebben. Dit betekent een besparing van 1.414.087,4 euro of 15,8%.

b) vergoedingen voor kinderopvang

Voor de budgettaire impact baseren we ons op de uitgaven voor 2025.

Voor de opleidingen die in 2025 gevolgd werden, betaalde VDAB in totaal voor 2.415.970,33 euro uit aan vergoedingen voor kinderopvang.

Rekening houdende met een maximumvergoeding van 240 euro per maand, zou VDAB in 2025 1.958.685,34 euro uitbetaald hebben. Dit betekent een besparing van 457.284,99 euro of 18,9%.

Het schrappen van een vergoeding voor de buitenschoolse kinderopvang betekent een besparing van 62.125,3 euro (op basis van referentiejaar 2025).

c) Samenvattende tabel besparingen op basis van de voorstellen

Scenario	Totaaluitgaven na hervorming (referentiejaar 2025)	Besparing (referentiejaar 2025)	Procentuele besparing (referentiejaar 2025)
Verplaatsingsvergoeding max. 40 euro per maand	7.556.960 euro	-1.414.087,4 euro	-15,8%
Vergoeding opvang niet-schoolgaande kinderen tot 3 jaar max. 240 euro per maand	1.958.685,34 euro	-457.284,99 euro	-18,9%
Afschaffing tussenkomst voor buitenschoolse kinderopvang	0 euro	-62.125,3 euro	-100%
Totale besparing	9.515.645,34 euro	-1.933.497,69 euro	-21,6%

Het voorliggende ontwerpbesluit geeft uitvoering aan de reeds opgelegde besparingsoefening van VDAB. De budgettaire impact die voortvloeit uit dit besluit maakt integraal deel uit van deze besparingsoefening.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

De hervorming van het incentivebeleid leidt tot een administratieve vereenvoudiging die de inzet van minder VTE vergt.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Er is geen impact op de lokale en provinciale besturen.

4 VERDER TRAJECT

Na de principiële goedkeuring van dit voorontwerp van besluit wordt het advies ingewonnen van de SERV en de VTC.

5 VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 5 juni 2009 houdende de organisatie van de arbeidsbemiddeling en de beroepsopleiding, wat betreft de vergoedingen voor cursisten in het kader van competentieontwikkeling;
- 2° de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk;
 - 2.1 te gelasten over het voormelde ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies van de SERV in te winnen;
 - 2.2 te gelasten over voornoemd voorontwerp van besluit het advies in te winnen van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens (VTC).
 - 2.3 te gelasten over het voormelde ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies van de Raad van Bestuur van VDAB in te winnen;
 - 2.4 te gelasten over het voormelde ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies van de Raad van State in te winnen, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn

van dertig dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State als de Vlaamse minister oordeelt dat voornoemd advies geen aanleiding geeft tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst.

- 2.5 te machtigen om onder voorbehoud van het advies van de Raad van State, de bekrachtiging en afkondiging door de Vlaamse Regering en de publicatie in het Belgisch Staatsblad, de VDAB-cursisten te informeren over de bepalingen in dit voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering.

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR